

نظرسنجی از اعضاء هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران در رابطه با مشکلات دانشگاه و دانشکده‌ها آبان و آذر ماه ۷۶

دکتر محمد رضا ظفر قندی، استادیار جراحی، ریاست دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

دکتر اکبر فتوحی، پژوهش عمومی

دکتر سید احمد رضانی، دستیار پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

دکتر خسرو صادق نیت حقیق، پژوهش عمومی

دکتر رامین مهرداد، دستیار طب کار، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

An Opinion Poll of the Faculty Members of Tehran University of Medical Sciences about the Problems of the University and Faculties, November and December 97

ABSTRACT

The poll was designed to let the management system of the university know about the opinions, criticisms and suggestions of the faculty members and create a sense of cooperation and promote the level of relationships. In November and December 1997, short after the new Chancellor of the University was selected, the poll was conducted by the new board to reach the above goals. In this survey, all the faculty members of the University were questioned about the problems they faced in the University. A questionnaire of 23 questions in two pages was given to them and was returned by mail. About 47.5% of the questionnaires were returned. Analysis of the results showed that a significant majority (93%) of the respondents believed that Tehran University should be the best University of Medical Sciences in Iran, and that it does have the capability to be so, however, a majority (66%) of them claimed that it is not so at the present.

A significant majority of the respondents believed that education and research are the two most important duties of the University, and the health, treatment, and cultural duties rank next. Except for the Medicine and Health Faculties others were not satisfied with their status at the University. The satisfaction of the faculty members with educational and research performance of the faculties was questioned; the results varied in different faculties. Dissatisfaction with research status was most obvious. Forty-six and 25 percent of the staff in the faculty of medicine were satisfied with educational and research performance of their faculty, respectively. The teaching staff were also questioned about their problems; the most important of which was shown to be that of convenience. More than 90% of respondents stated that opinion poll is an appropriate way to relate the Management of the University to the faculty members and emphasized on holding periodic sessions with the Chancellor of the University and personal visits to him.

Key Words: Opinion poll; Faculty members; Tehran University of Medical Sciences

چکیده

مقدمه

دانشگاه علوم پزشکی تهران بعنوان قدیمی‌ترین و بزرگترین دانشگاه علوم پزشکی در کشور، مجموعه عظیمی از امکانات بالقوه و نیروهای انسانی از جمله دانشجویان، کارمندان و اعضاء هیأت علمی را در خود جای داده است که هر گروه ویژگی‌های خاص خود را دارا می‌باشد. بی‌شک مدیریت در چنین سیستمی بسیار مشکل بوده و ابزارهای متفاوتی را می‌طلبد. در هر سیستم مدیریتی آشنایی با نظرات، انتقادات و پیشنهادات عناصر سیستم از لوازم مدیریت می‌باشد. علاوه بر آن ایجاد حس همکاری و اعتماد متقابل بین عناصر سیستم و افزایش سطح انگیزش آنها تأثیر بسزایی در کارآیی و بهره‌وری سیستم خواهد داشت. از میان گروههای فوق اعضاء هیأت علمی ویژگی‌های منحصر بفردی دارند که ایشان را از سایر گروهها متمایز می‌گردانند. سطح بالاتر معلومات، اطلاعات و مدرک تحصیلی؛ حضور طولانی مدت در دانشگاه؛ بعدهد داشتن وظایف آموزشی و پژوهشی و داشتن ارتباط تنگاتنگ با دانشجویان بعنوان هسته اصلی فعالیت دانشگاه قسمتی از این ویژگیها را تشکیل می‌دهد. با توجه به مسائل فوق و به منظور آشنایی هر چه بیشتر با نظرات اعضاء هیأت علمی و برآنگیختن حس همکاری و اعتماد متقابل و بعنوان اولین گام در جهت اصلاح ساختار رابطه بین مدیریت دانشگاه با اعضاء هیأت علمی طرح فوق طراحی و به مرحله اجراه درآمد.

روش و مواد

مجموعه اعضاء هیأت علمی دانشگاه بمنابع لیست اداره خدمات ماشینی، شامل ۱۱۸۸ عضو می‌باشد. در این طرح بمنظور برقراری ارتباط با تمامی آنها و استفاده از نظرآشان و پرهیز از اتلاف بخشی از اطلاعات و نظرات، نمونه‌گیری انجام شده و تمامی اعضاء هیأت علمی دانشگاه مورد پرسش قرار گرفته‌اند. پرسشنامه‌ای مشتمل بر ۲۳ سؤال در دو صفحه به همراه توضیحاتی در مورد اهداف، روش کار و چگونگی استفاده از نتایج برای هر فرد تهیه گردید. همچنین یک پاکت سفید تمیزدار دارای آدرس گیرنده جهت پرسشکار به افراد داده شد. در صورت عدم حضور افراد پرسشنامه‌های باقیمانده در اختیار گروههای مختلف آموزشی و آموزش بخششای

این طرح جهت آشنایی سیستم مدیریت دانشگاه با نظرات، انتقادات و پیشنهادات اعضاء هیأت علمی دانشگاه و ایجاد حس همکاری و ارتقاء سطح روابط طراحی شد. اندکی پس از تغییر ریاست دانشگاه، این طرح توسط سیستم مدیریت جدید دانشگاه در آبان و آذر ماه ۷۶ جهت دستیابی به اهداف مذکور اجراء گردید. در این طرح تمامی اعضاء هیأت علمی در مورد مسائل و مشکلات موجود در دانشگاه و دانشکده‌ها مورد پرسش واقع شدند. پرسشنامه‌ای مشتمل بر ۲۳ سؤال در دو صفحه در اختیار اعضاء هیأت علمی قرار گرفت و بازگشت فرمها از طریق پست بوده است. حدوداً ۴۷/۵٪ از پرسش شوندگان به سوالات پاسخ دادند. در بررسی نتایج اکثریت قاطع (۹۳٪) پاسخ دهنده‌اند معتقد بودند که دانشگاه تهران باید بهترین دانشگاه علوم پزشکی در کشور باشد و توانائی رسیدن به این مرحله را نیز دارا می‌باشد ولی اکثریت (۶۶٪) این افراد اعتقاد داشتند که در حال حاضر چنین وضعیتی وجود ندارد.

اکثریت قابل توجهی از پاسخ دهنده‌اند وظایف اصلی دانشگاه را وظیفه آموزشی و پژوهشی می‌دانند و وظایف بهداشتی، درمانی و فرهنگی را در مراحل بعدی قرار داده‌اند. در مورد جایگاه دانشکده‌ها در دانشگاه بجز دانشکده بهداشت و پزشکی سایر دانشکده‌ها ابراز نارضایتی کرده‌اند.

رضایت اعضاء هیأت علمی دانشگاه از عملکرد آموزشی و پژوهشی دانشکده‌ها مورد پرسش قرار گرفت که در مجموع نتایج آن در دانشکده‌های مختلف متغیر بوده است. به طور بارزی نارضایتی از عملکرد پژوهشی، بیشتر خود را نشان می‌دهد. ۴۶ درصد از اعضاء هیأت علمی دانشکده پزشکی از عملکرد آموزشی و ۲۵ درصد از عملکرد پژوهشی دانشکده متبوع خود اعلام رضایت کرده‌اند. از هیأت علمی در مورد مشکلاتشان سؤال شده است که بزرگترین مشکلی که ذکر شده است مسائل رفاهی بوده است. به منظور ارتباط با مدیریت دانشگاه بیش از ۹۰٪ پاسخ دهنده‌اند نظرخواهی را راهی مناسب در برقراری ارتباط میان مدیریت دانشگاه و اعضاء هیأت علمی دانسته و بر برگزاری جلسات متنابع با ریاست دانشگاه و ملاقات حضوری نیز تأکید کرده‌اند.

لغات گلیدی: نظرسنجی؛ اعضاء هیأت علمی؛ دانشگاه علوم پزشکی تهران

پاسخ (Response rate) ۴۷/۵ درصد می‌باشد. از پاسخ‌دهندگان در مورد جایگاه دانشگاه علوم پزشکی تهران در میان دانشگاه‌های کشور سؤال شده است که ۹۳ درصد پاسخ‌دهندگان معتقدند که دانشگاه علوم پزشکی تهران می‌تواند و باید بهترین دانشگاه علوم پزشکی کشور باشد و اکثریت این افراد (۶۶٪) اذعان داشته‌اند که در حال حاضر چنین وضعیتی وجود ندارد. در پاسخ به سؤال دیگری حدود ۷۵٪ از پاسخ‌دهندگان رضایت کامل یا نسبی خود را از هیأت علمی بودن در این دانشگاه اعلام کرده و مایقی رضایت چندانی از این امر نداشته‌اند که عمدت‌ترین دلایل آن را مشکلات دانشگاه مانتد مشکلات مدیریتی، عدم رعایت قانون و مشکلات مالی عنوان کرده‌اند.

مختلف بیمارستانها قرار گرفت. با توجه به مواردی چون: اشکالات احتمالی در لیست مذکور، تغییر محل خدمتی، باز نشسته شدن، مسافرت خارجی و سایر علل به نظر می‌رسد که حدوداً ۱۰۰۰ عدد پرسشنامه به دست اعضاء هیأت علمی رسیده باشد یک هفته پس از شروع ارسال پرسشنامه‌ها، بازگشت فرمها آغاز شده و تقریباً به مدت ۲ ماه ادامه یافت. در انتها تعداد ۴۷۵ پرسشنامه پرشده به دفتر روابط عمومی دانشگاه عودت داده شد که آنالیز نهایی طرح بر روی همین تعداد انجام گرفت.

نتایج

در انتها تعداد ۴۷۵ پرسشنامه عودت داده شد که بیانگر میزان

جدول ۱- نظر اعضاء هیأت علمی در مورد عمدت‌ترین مشکلات هر دانشکده

پزشکی	اشکالات مدیریتی	مشکلات مالی	عدم قانونمندی	عدم برنامه‌ریزی	ضعف علمی اعضاء	عدم وجود فضای کافی آموزشی	تعداد دانشجو	اشکالات مدیریتی
دندانپزشکی	(۰.۳۳/۷)	(۰.۱۸/۲)	(۰.۱۵/۸)	(۰.۱۰/۶)	(۰.۷/۳)	عدم توجه به مسائل آموزشی		
داروسازی	(۰.۳۴/۲)	(۰.۲۵/۷)	(۰.۲۵/۷)	(۰.۱۴/۲)	اشکالات مدیریتی	عدم وجود فضای آموزشی کافی	اشکالات مدیریتی	مشکلات مالی
بهداشت	(۰.۲۳/۵)	(۰.۲۲/۵)	(۰.۲۳/۵)	(۰.۱۴/۲)	ضعف علمی اعضاء	عدم قانونمندی	عدم وجود فضای کافی آموزشی	اشکالات مدیریتی
پرستاری و مامانی	(۰.۲۸)	(۰.۲۴)	(۰.۱۱/۱)	(۰.۱۳/۳)	عدم وجود فضای کافی آموزشی	عدم توجه به مسائل آموزشی	تعداد دانشجو	عدم قانونمندی
توابخشی	(۰.۳۷/۵)	(۰.۳۱/۲)	(۰.۳۱/۲)	(۰.۲۵)	اشکالات مدیریتی	عدم قانونمندی	اشکالات مدیریتی	عدم وجود فضای کافی آموزشی
پیراپزشکی	(۰.۶۰)	(۰.۴۰)	(۰.۲۲/۲)	(۰.۱۸/۷)	عدم وجود فضای کافی آموزشی	مشکلات مالی	عدم توجه به مسائل آموزشی	عدم وجود فضای کافی آموزشی
ابوریحان	(۰.۱۶/۷)	(۰.۱۶/۷)	(۰.۱۶/۷)	(۰.۱۶/۷)	مشکلات مدیریتی	ادغام وزارت‌خانه‌ها	عدم توجه به مسائل آموزشی	مشکلات مدیریتی

اختصاص داده‌اند.

سؤالی در مورد عمدت‌ترین مشکلات هر یک از دانشکده‌ها مطرح شده است که نتایج آن در جدول ۱ دیده می‌شود. در پاسخ به سؤال در مورد عملکرد آموزشی دانشکده‌ها نظر اعضاء هیأت علمی دانشکده‌ها بسیار متغیر بوده است که در این بین مجتمع ابوریحان و دانشکده پیراپزشکی با ۱۰۰٪ بیشترین میزان رضایت را اعلام کرده‌اند. دانشکده پزشکی ۴۶٪ رضایت داشته‌اند. عمدت‌ترین مشکل آموزشی هر یک از دانشکده‌ها در جدول ۲ مشاهده می‌شود. در پاسخ به سؤالی در مورد عملکرد پژوهشی دانشکده‌ها رضایت پاسخ‌دهندگان کمتر بوده و در این میان دانشکده بهداشت با ۷۱٪ و

در پاسخ به سؤال مهمترین وظيفة دانشگاه، اکثریت واضحی از پاسخ‌دهندگان (۷۲٪) وظیفه اول دانشگاه را آموزش و حدود ۶۰٪ وظیفه دوم دانشگاه را پژوهش عنوان داشته‌اند. در مجموع درصد کسانی که آموزش را جزء اولویت‌های اول یا دوم دانشگاه قلمداد کرده‌اند به بیش از ۹۰٪ می‌رسد. در پاسخ به سؤال مناسب بودن جایگاه دانشکده‌ها، اعضاء هیأت علمی دانشکده بهداشت با ۸۴٪ و پزشکی با ۶۱٪ جایگاه دانشکده خود را مناسب ارزیابی کرده‌اند. در بقیه دانشکده‌ها کمتر از ۵۰٪ از پاسخ‌دهندگان نسبت به جایگاه دانشکده خود در دانشگاه رضایت داشته‌اند. در این میان دانشکده توابخشی با ۶٪ و مجتمع ابوریحان با ۰٪ کمترین نسبت را بخود

در پاسخ به سؤال دیگری پاسخ دهنگان بزرگترین مشکل خود را به عنوان یک عضو هیأت علمی «مشکلات رفاهی» (۴۳٪) عنوان کردند و موارد دیگری چون «تنزل شان هیأت علمی»، «عدم وجود فرصت مطالعاتی» و «عدم وجود فضای مناسب» با فاصله زیادی نسبت به «مشکلات رفاهی» رتبه های بعدی را به خود اختصاص داده اند.

پیراپزشکی با ۷۰٪ بیشترین و دندانپزشکی با ۹٪ مجتمع ابوریحان با ۰٪ کمترین درصد رضایت از عملکرد پژوهشی را بخود اختصاص داده اند. در دانشکده پزشکی تنها ۲۵٪ از اعضاء هیأت علمی از عملکرد پژوهشی دانشکده خود اظهار رضایت کردند. عدمه ترین مشکلات پژوهشی هر یک از دانشکده ها در جدول ۳ دیده می شود.

جدول ۲- نظر اعضاء هیأت علمی در مورد عدمه ترین مشکلات آموزشی هر دانشکده

پزشکی	عدم برآنگه شدن امکانات آموزشی	عدم برنامه ریزی آموزشی	عدم منابع علمی کافی	تمداد دانشجو	اشکالات مدیریتی	(۰/۸/۵)	(۰/۱۰/۶)
دانشکده دارو بازی	عدم برآنموده ریزی آموزشی	عدم برآنموده ریزی آموزشی	عدم منابع علمی کافی	تمداد دانشجو	اشکالات مدیریتی	(۰/۱۳/۲)	(۰/۱۹/۲)
بهلاشت	عدم برآنموده ریزی آموزشی	عدم برآنموده ریزی آموزشی	عدم منظار در کیفیت آموزشی	عدم منظار در کیفیت آموزشی	اشکالات مدیریتی	(۰/۱۷/۱)	(۰/۱۷/۱)
برستاری و مامانی	عدم برآنموده ریزی آموزشی	عدم برآنموده ریزی آموزشی	عدم آموزش برای هیأت علمی	عدم آموزش برای هیأت علمی	اشکالات مدیریتی	(۰/۱۳/۳)	(۰/۲۰)
توانشی	عدم برآنموده ریزی آموزشی	عدم برآنموده ریزی آموزشی	عدم منابع علمی کافی	تمداد دانشجو	اشکالات مدیریتی	(۰/۱۲)	(۰/۱۲)
پراپزشکی	عدم برآنموده ریزی آموزشی	عدم برآنموده ریزی آموزشی	عدم توجه به مشکلات	عدم توجه به مشکلات	اشکالات مدیریتی	(۰/۱۶/۷)	(۰/۳۳/۳)
پریحان	عدم برآنموده ریزی آموزشی	عدم برآنموده ریزی آموزشی	عدم توجه به مشکلات	عدم توجه به مشکلات	اشکالات مدیریتی	(۰/۳۳/۳)	(۰/۳۳/۳)

جدول ۳- نظر اعضاء هیأت علمی در مورد عدمه ترین پژوهشی هر دانشکده

پزشکی	ضعف امکانات	مشکلات مدیریتی	نیوتن داشت کافی	عدم انگیزه	رابطه بازی	عدم اعتماده ضرورت تحقیق
دانشکده توسعه ای	(۰/۴۳/۶)	(۰/۲۱/۳)	(۰/۲۱/۳)	(۰/۸/۵)	(۰/۶/۸)	(۰/۵/۸)
دانشکده پریحان	(۰/۴۸/۵)	(۰/۳۱/۴)	(۰/۱۷/۱)	(۰/۱۴/۲)	(۰/۱۴/۲)	(۰/۸/۸)
دانشکده باشت	(۰/۴۷)	(۰/۱۷/۶)	(۰/۵/۸)	(۰/۵/۸)	(۰/۵/۸)	(۰/۵/۸)
دانشکده پاری و مامانی	(۰/۳۵/۵)	(۰/۲۲/۲)	(۰/۱۱/۱)	(۰/۹/۱)	(۰/۸)	(۰/۸)
دانشکده تبخشی	(۰/۶۲/۵)	(۰/۱۸/۷)	(۰/۱۸/۷)	(۰/۱۶/۶)	(۰/۱۶/۶)	(۰/۱۶/۶)
دانشکده طولانی بودن زمان تصویب طرحها	(۰/۶۰)	(۰/۳۰)	(۰/۲۰)	(۰/۲۰)	(۰/۸)	(۰/۵/۸)
دانشکده پریحان	(۰/۳۳/۳)	(۰/۳۳/۳)	(۰/۳۳/۳)	(۰/۱۶/۷)	(۰/۸)	[Downloaded from tunj.tums.ac.ir on 2025-04-19]

پژوهشی حضور در این دانشگاه جهت اعضاء هیأت علمی هنوز از امتیاز خاصی برخوردار است. مجموع مسائل ذکر شده بیانگر علاقه هیأت علمی به ارتقاء وضعیت موجود بوده و می‌توان به همراهی و همکاری این قشر در حرکت دانشگاه پسیوی موقعیت شایسته امید است. از دید پاسخ دهنگان مهم‌ترین وظیفه دانشگاه را آموزش و پژوهش تشکیل می‌دهد و بقیه مسائل با فاصله زیاد از دو مورد اول قرار دارند. این نکته بیانگر عدم موافقت با ادغام و ظایف آموزشی و اجرائی برای دانشگاه بوده و کمنگ شدن جایگاه آموزش و پژوهش در ساختار دانشگاه‌های علوم پژوهشی موجبات نگرانی اعضاء هیأت علمی را فراهم آورده است. در مجموع بینظر می‌رسد که پرداختن ابعاد آموزشی و پژوهشی در دانشگاه بعنوان یکی از اهداف اساسی باید مد نظر قرار گیرد. در این بین اعضاء هیأت علمی در دانشگاه‌های مختلف در مورد عملکرد آموزشی نسبت به عملکرد پژوهشی رضایت بیشتری داشته و این مسئله بیانگر دقیق در خور توجه ایشان به کاستیهای موجود در سیستم پژوهش دانشگاه و دانشگاه‌ها می‌باشد ذکر مشکلات رفاهی بعنوان بزرگترین مشکل توسط هیأت علمی که بازتابی از وضعیت اجتماعی - اقتصادی کنونی جامعه می‌باشد باید مورد توجه خاص قرار گیرد و هرگونه بهبود در وضعیت رفاهی می‌تواند بواسطه افزایش رضایت و آرامش فکری ایشان موجبات تغییر در وضعیت موجود را فراهم آورد. امید است با همکاری و همیاری اعضاء محترم هیأت علمی دانشگاه در جهت تحول بهینه و تعالی متزلت دانشگاه به جایگاه واقعی و شأن حقیقی دانشگاه علوم پژوهشی تهران در مجتمع ملی و بین‌المللی دست یابیم.

منابع

- 1- Francis C. Dane, Research Methods, Books/Cole Publishing company, 1990.
- 2- P. Armitage - G. Berry, Statistical Methods in Medical Research, 2nd Edition, Blackwell scientific publications, 1988.
- 3- Douglas G. Altman, Practical statistics for medical research, 1th

عمده‌ترین مشکل دانشگاه از دید پاسخ دهنگان به ترتیب «مشکلات مدیریتی» (٪۲۲)، «عدم رعایت قانون» (٪۲۵/۴)، «مشکلات مالی» (٪۱۸/۲) و «عدم برنامه‌ریزی» (٪۱۱/۶) بوده است.

در انتها بیش از ٪۹۰ از پاسخ دهنگان انجام نظر خواهی را راهی مؤثر در برقراری ارتباط بین اعضاء هیأت علمی و ریاست دانشگاه دانسته‌اند و روشهای دیگری نیز پیشنهاد داده‌اند. به عنوان مثال ٪۴۱ از آنها خواهان برگزاری ملاقات‌های حضوری و جلسات متنابض با ریاست دانشگاه بوده‌اند.

بحث

میزان پایین پاسخ‌های برگشتی می‌تواند ناشی از عوامل متعددی باشد که در جای خود نیاز به بررسی و تجزیه و تحلیل دارد. البته بین میزان پاسخ دهنگان در دانشگاه‌های مختلف و سطوح علمی آنها تفاوت معنی‌داری وجود نداشت.

پاسخ دهنگان اعتقاد دارند که دانشگاه علوم پژوهشی تهران باید بهترین دانشگاه علوم پژوهشی در کشور باشد و به توائی مجموعه دانشگاه برای رسیدن به این جایگاه اعتقاد دارند هر چند که معتقدند که در حال حاضر چنین وضعیتی وجود ندارد. در مجموع بینظر می‌رسد که از وضعیت دانشگاه رضایت چندانی نداشته و در عین حال خواهان تغییر وضعیت به سمت مطلوب می‌باشند علیرغم عدم رضایت از وضعیت موجود، اکثریت افراد از عضویت به عنوان هیأت علمی دانشگاه رضایت دارند و می‌توان نتیجه گرفت که با توجه به شرایط موجود و در مقایسه با سایر دانشگاه‌های علوم

Ed, Chapman of hall, 1994.

- ۱- ان. اوینهایم، طرح برمنامه و سنجش نگرشها - ترجمه مرضیه کریم‌نیا، انتشارات آستان قدس، ۱۳۶۹.
- ۵- بل اسپلیتون، شیوه نگارش مقالات پژوهشی - ترجمه شعله بیدگلی، چاپ اول، انتشارات دانشگاه علوم پژوهشی ایران، ۱۳۷۲.